Raadsvoorstel: Z/22/741088 / 827855
Onderwerp: **Impact stijgende energieprijzen Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties (SGS)**

Datum: 30 september 2022
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O: 6 oktober 2022
B&A / Raadsvergadering: 20 oktober 2022
Opsteller: Dekker, Niels den
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:

Impact stijgende energieprijzen bij de Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties (SGS)

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. De SGS in staat te stellen het Caribabad in 2023 open te houden en hiervoor:
    a. Een bestemmingsreserve te vormen;
    b. Deze reserve in te zetten voor de substantieel hogere energielasten voor het Caribabad;
    c. En hierdoor het College van B&W tijd te geven om verdiepende vervolgonderzoeken uit te voeren naar de verschillende scenario's voor het Caribabad.

2. Ook voor de hogere energielasten bij de SGS-sporthallen De Oosterbliek, Van Rappardhal en de Hoefslag een reservering te doen

3. De SGS de winstreserve in te laten zetten voor haar aandeel in de verhoging van de energielasten.

4. Een bedrag van € 2,5 mln. in 2022 toe te voegen aan de bestemmingsreserve en dit te dekken uit het begrotingssaldo 2022.

5. In te stemmen met een onderzoek naar de bouwkundige staat van het zwembad, verduurzamingsmogelijkheden en toekomstvisie van het Caribabad en hiervoor een budget beschikbaar te stellen van € 150.000.

6. Voor de noodzakelijke vervanging van het chloor- en zuurvat een investeringsbudget van € 150.000 beschikbaar te stellen

7. De hiervoor benodigde € 300.000 te dekken uit het begrotingssaldo 2023.

8. De financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging.

Aanleiding:

Door de extreme stijging van de energieprijzen is het voor het jaar 2023 eerder dan gepland noodzakelijk een keuze te gaan maken omtrent de sportaccommodaties die geëxploiteerd worden door de SGS. Dit zijn 3 sporthallen en het Caribabad. Eind oktober moet het nieuwe energiecontract worden afgesloten voor 2023. De extra energielasten voor zwembad en sporthallen kunnen oplopen tot circa 3 miljoen euro.

Vanwege de oplopende energieprijzen staat de volgende vraag centraal: ''Hoe gaan we om met de hogere energielasten van de sporthallen en het Caribabad''?.

<u>De sporthallen</u>
De sporthallen zijn noodzakelijk voor het faciliteren van het bewegingsonderwijs in Gorinchem, dit is een wettelijke verplichting. Daarnaast worden de sporthallen in de avonduren intensief gebruikt door het verenigingsleven. Vanwege de verplichting omtrent bewegingsonderwijs moeten de sporthallen openblijven en worden in samenwerking met de SGS en daar waar mogelijk is, de quick wins (ledverlichting en verlaging thermosstaat) uitgevoerd.
De extra energiekosten voor de sporthallen kunnen oplopen tot € 678.000,-. De uiteindelijke kosten zijn

afhankelijk van de te contracteren energieprijs en de mogelijke compensatie van het Rijk .

Het ‘’grote’’ geheel van verduurzamen van de sportaccommodaties wordt meegenomen in de uitwerking van de routekaart verduurzaming maatschappelijke accommodaties in Gorinchem.

Het Caribabad
Het zwembad is de grootste energieverbruiker van onze stad en de extra energielasten voor het zwembad kunnen oplopen tot 2,3 miljoen euro. Tijdens de I&O van 22 september zijn 5 scenario’s gepresenteerd hoe omgegaan kan worden met deze stijging van de energielasten, te weten:

1) Openhouden zwembad, hoge energierekening accepteren en geen grote actie(s) op verduurzamen, maar wel breed onderzoek uitvoeren;
2) Openhouden zwembad + versneld de mogelijkheden onderzoeken van verduurzaming van de technische installaties;
3) Tijdelijke gehele sluiting zwembad + verduurzaming van de technische installaties;
4) Gedeeltelijke sluiting → openhouden wedstrijdbad en sluiten recreatiebad;
5) Definitieve sluiting → ontwikkeling toekomstvisie.

Scenario 3 is een duurder alternatief dan scenario 2. Scenario 4 is technisch niet haalbaar. De scenario’s 3 & 4 komen dus niet in aanmerking voor verdere uitwerking. In de bijlage is de presentatie van 22 september 2022 opgenomen.

Duurzaam maken van de technische installaties
Het binnenzwembad is 35 jaar oud en eind 2023 financieel afgeschreven. Bouwkundig verkeerd het pand nog in goede staat, zeker voor de kortere termijn van 5 jaar. Met een bouwkundig onderzoek wordt de bouwkundige staat van het gebouw op de langere termijn vastgesteld. Op basis hiervan kan dan ook bepaald worden of de huidige bouwkundige staat van het pand voldoende kansen biedt om op langere termijn te kunnen voldoen aan de klimaatdoelstellingen 2030 en 2050 (95% minder CO_2 uitstoot).
In samenwerking met het zwembad en de HVC-Groep is onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor aansluiten op het warmtenet. Daarnaast is met Klimaatservice Holland onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van een warmtepomp, in combinatie met zonnepanelen.

Aansluiten op het warmtenet is voor de korte termijn, niet interessant, omdat de centrale die de duurzame energie opwekt pas eind 2024 wordt gerealiseerd. Tot die tijd zal een marktconforme, en dus hogere, energieprijs betaald moeten worden.
Een warmtepomp is een realistische mogelijkheid. Hierbij daalt het gasverbruik met 80%, echter stijgt het elektraverbruik met 55%. Voordat dit gerealiseerd kan worden is meer onderzoek noodzakelijk en zal er een bouwteam moeten worden geformeerd.

Ontwikkeling toekomstvisie
Als het niet mogelijk is de hogere energielasten te dragen, resulteert dit in een volledige sluiting van het zwembad. De consequentie is dat een heropening van het zwembad niet mee mogelijk is. Een toekomstscenario voor het zwembad is dan meteen nieuwbouw.

Landelijke subsidies
Voor het verduurzamen van maatschappelijke accommodaties is er een landelijke subsidie opengesteld (DUMAVA Subsidie). De gemeente kan aanspraak maken op maximaal 30% van de investeringskosten en 50% op een energieadvies voor een integraal plan. De sportaccommodaties inclusief het zwembad kunnen in aanmerking komen voor deze subsidie (zie voor meer informatie bijlage

Conclusie en voorstel
Vanwege de vele onzekerheden is het voorstel om nog geen definitieve keuze voor te leggen, maar voor nu ‘’tijd te kopen’’. Voor een definitieve keuze is het van belang dat hier goed onderzoek ten grondslag ligt en dat alle feiten en kansen worden meegenomen, de komende maanden wordt hierop ingezet.

Dit voorstel is gericht op het zwembad en de drie grote sporthallen. De uitwerking van de motie ‘*’Energiefonds voor sociale ontmoetingsplaatsen’’* die op 29-09-2022 is aangenomen, is een separaat traject. Derhalve dus geen onderdeel van dit voorstel omtrent de energielasten SGS.

Beoogd effect:

Het Caribabad openhouden in 2023 en de hoge energierekening accepteren. Het open houden zorgt voor borging van het leszwemmen, verenigingsleven en alle doelgroep/maatschappelijke en sociale activiteiten die plaatsvinden in het zwembad. Tegelijk worden meerdere scenario's omtrent het Caribabad verdiepend uitgewerkt.

Dit zijn:

1) Verdiepende onderzoeken naar de bouwkundige staat van het pand;
2) Onderzoeken naar mogelijkheden van verduurzaming technische installaties en het pand Caribabad;
3) Onderzoek naar mogelijkheden levensduur verlengende renovatie Caribabad;
4) Onderzoek naar sloop-nieuwbouw.

Door bovenstaande onderzoeken versneld en transparant uit te werken kan een toekomstvisie voor het zwembad worden uitgewerkt. De beschikbare tijd (20 oktober 2022) is te kort om een goed voorstel uit te werken en een definitieve keuze te maken. Naar verwachting kan in Q2/Q3 2023 op basis van de uitgewerkte onderzoeken een weloverwogen besluit/scenario worden genomen over de toekomst van het zwembad het Caribabad.

Argumenten:

1.1 Het borgen van de veiligheid en continuïteit van het leszwemmen en het maatschappelijk verenigingsleven is van essentieel belang.
Het zwembad heeft een regiofunctie op het gebied van leszwemmen, doelgroep activiteiten en het maatschappelijk verenigingsleven. In een waterrijk land als Nederlands is het van wezenlijk belang dat iedereen veilig leert zwemmen en dat het verenigingsleven in het Caribabad door kan gaan. Sport en bewegen verbindt.

1.2 Het Caribabad heeft een grote regionale- en sociale functie in de gemeente Gorinchem.
Landelijk zijn er 625 (openbare) zwembaden van- of gesubsidieerd door een gemeente. De provincie Zuid-Holland heeft de minste zwembaden per 10.0000 inwoners. Het Caribabad ontvangt jaarlijks circa 300.000 bezoekers. Deze bezoekers komen veelal vanuit de regio, maar ook daarbuiten. Onderstaand overzicht geeft het aantal en soort bezoekers weer:

- 41.000 leszwemmers per jaar;
- 27.000 deelnemers doelgroep activiteiten;
- 15.000 deelnemers uit het verenigingsleven;
- 212.000 recreatieve zwemmers.

1.3 De motie ''Verenigingen en maatschappelijke accommodaties'' is aangenomen tijdens de landelijke algemene beschouwingen (2022) in de Tweede Kamer.
Deze motie roept het kabinet op met gerichte ondersteuning te komen richting het verenigingsleven en de maatschappelijke voorzieningen, dus o.a. zwembaden. Voor 1 november 2022 moet hier meer duidelijkheid over zijn. Er is dus een realistische kans dat er nog landelijke ondersteuning gaat komen. Vanwege de onzekerheid over de ondersteuning kan hier echter in dit voorstel niet vanuit worden gegaan.

1.4 De jaarlijkse energielasten voor het zwembad zullen stijgen met een factor 4 t/m 7.
Vanwege de internationale energiecrisis zijn de energieprijzen extreem gestegen, daarbij fluctueren de energieprijzen ook dagelijks. Verwachting is dat de extra energielasten voor het Caribabad uitkomen tussen de € 1.000.000,- en in het slechtste scenario op € 2.318.000,-.

1.5 Lagere energielasten dan geraamd of landelijke compensatie
Wanneer de energielasten lager uitvallen dan nu geraamd of er vindt landelijke ondersteuning plaats, zal dit in mindering worden gebracht op de te compenseren energielasten door de gemeente.

1.6 Het afsluiten van een energiecontract is minimaal voor 1 jaar.
Een energiecontract wordt voor minimaal 1 jaar afgesloten. Dit geeft echter wel de ruimte om verdiepende onderzoeken uit te voeren.

1.7 Een eenjarig contract geeft tijd en ruimte voor een toekomstvisie Caribabad.

Door een jaar de energierekening te accepteren kunnen meerdere scenario's worden uitgewerkt. Dit zijn onder andere verduurzaming van het pand en technische installaties, levensduur verlengende renovatie en sloop- nieuwbouw van het zwembad. Om de scenario's goed uit te werken zijn verdiepende bouwkundige onderzoeken noodzakelijk.

2.1 De jaarlijkse energielasten voor de Hoefslag, de van Rappardhal en de Oosterbliek zullen stijgen met een factor 4 t/m 7.
De energieprijzen fluctueren dagelijks. Verwachting is dat de extra energielasten voor de sporthallen uitkomen tussen de € 300.000,- en in het slechtste scenario op € 678.000,-.

2.2 De gemeente heeft een wettelijke verplichting tot het aanbieden van bewegingsonderwijs
Dit bewegingsonderwijs vindt onder andere plaats in deze sporthallen.

2.3 *Lagere energielasten dan geraamd of landelijke compensatie*
Wanneer de energielasten lager uitvallen dan nu geraamd of er vindt landelijke ondersteuning plaats, zal dit in mindering worden gebracht op de te compenseren energielasten door de gemeente.

3.1 Verhoging entreebewijzen vanaf 2023
Vanaf 01-01-2023 wordt er een kleine verhoging doorgevoerd op de entreebewijzen, dit resulteert naar verwachting in een extra omzet van € 100.000,-.

3.2 Inzetten van de overschrijding van de overeengekomen winstreserve 2020 t/m 2023
Met de SGS zijn afspraken gemaakt over de toegestane hoogte van de winstreserve. Alles hierboven moet teruggestort worden aan de gemeente. In plaats van dit terug te storten, wordt SGS verplicht dit in te zetten ter dekking van de hogere energielasten.

5.1 Het ontwikkelen van een toekomstvisie Caribabad voor zowel korte- als lange termijn vraagt om een verdiepend onderzoek.
Om de onderzoeken goed uit te voeren is specialistische (zwembad)kennis noodzakelijk. Om alle mogelijkheden onderbouwd uit te werken, moet deze specifieke kennis extern worden ingehuurd. De verschillende onderzoeken en uitwerking van scenario's + een toekomstvisie vragen om een voorbereidingskrediet.

6.1 Vanaf 1 januari 2023 zijn de wettelijke regels omtrent chloor- en zuurvaten aangepast.
Het huidige chloor- en zuurvat in het zwembad voldoet niet aan de nieuwe wettelijke regelgeving en moet dus vervangen worden.

7.1 Er zijn geen bestemmingsreserves of andere middelen aanwezig om dit uit te dekken.

8.1 De kosten zijn niet voorzien in de begroting
In de begroting wordt niet voorzien in de hierboven genoemde kosten.

Risico's:

1.1 en 2.1 De kosten zijn alleen voor het jaar 2023 en enkel gericht op financiering van de extra energielasten.
Het benodigde bedrag voorziet alleen maar in het financieren van de energierekening.

1.2 en 2.2 De energieontwikkelingen zijn lastig- tot niet te voorspellen
Bij de bepaling van de gemeentelijke bijdrage gaan wij uit van het scenario 'factor 7'. Afhankelijk van het door de SGS in oktober 2022 af te sluiten energiecontract kan de situatie nog wijzigen (voordelig, maar ook nadelig).

4.1 Beeldvorming door het beschikbaar stellen van het exploitatiebudget.
Naar verwachting zijn er vele huishoudens in Gorinchem die moeite hebben met het betalen van de energierekening. Er kan een verwachtingspatroon worden gecreëerd dat door het openhouden van het zwembad elk huishouden, naast de landelijke ondersteuning, ook nog ondersteunt wil worden door de gemeente Gorinchem. Ditzelfde geldt voor het verenigingsleven, culturele instellingen, religieuze

instellingen en buurthuizen. Kortom het creëren van precedentwerking.

6.1 Openhouden van het zwembad zorgt voor verplichte kosten om de veiligheid en de continuïteit te waarborgen

Het chloor- en zuurvat moet vervangen worden en de roestvorming in de staalconstructie moet worden aangepakt.

Algemeen

- Het gebruik maken van het begrotingssaldo 2022 en deels 2023 kan er toe leiden dat dit een nadelige invloed heeft op andere ambities en investeringen.
- De tijdslijnen qua onderzoek en besluitvorming zijn kort. Dit kan er toe leiden dat de gemeente in 2024 nog geconfronteerd kan worden met extra energielasten of andere kosten om het zwembad open te houden.
- Het begrotingsaldo 2022 is dan grotendeels benut, kan niet meer ingezet worden voor andere zaken. De energiecrisis is alomvattend en speelt voor iedereen. Elke vereniging, aanbieder, partners volledig financieel ondersteunen is met de huidige kennis begrotingstechnisch niet mogelijk. Dit is wel afhankelijk van o.a. de Rijksoverheid.

Financiën:

- De extra energiekosten voor het zwembad en de sporthallen bedragen voor 2023 € 2.996.000 op basis van het scenario 'factor 7'.
- De SGS heeft over de jaren 2020 en 2021 o.a. als gevolg van coronacompensatie en coronasluiting een incidenteel voordeel behaald van € 372.000. Dit kan worden ingebracht ter dekking van de extra energielasten in 2023.
- Op basis van de huidige inschattingen is er (maximaal) € 2,5 mln. nodig voor de ondersteuning van SGS. Het begrotingssaldo 2022 is hiervoor toereikend.
- Voor de voorbereiding en het onderzoek ten behoeve van een toekomstvisie voor het zwembad is een exploitatiebudget van € 150.000 benodigd. Dit kan worden gedekt uit het begrotingssaldo 2023.
- De vervanging van het chloor- en zuurvat is onontkoombaar met het oog op de veiligheid. Hiervoor is direct een investeringsbudget van € 150.000 benodigd. Hiervoor wordt ook een beroep gedaan op het begrotingssaldo 2023. Dit bedraagt na verwerking hiervan circa € 1,8 miljoen (e.e.a. onder voorbehoud van de besluitvorming over de begroting 2023).
- De financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging.

Participatie:

Communicatie:

- 7 oktober een persbericht n.a.v. de B&A van 6 oktober
- Inlichten stakeholders
- Zie verder vervolgproces

Duurzaamheid:

Het Caribabad heeft een energielabel A. De afgelopen jaren zijn, naast het reguliere onderhoud, op natuurlijke vervangingsmomenten energiebesparende maatregelen uitgevoerd (pand en installaties). Te denken valt aan het isoleren van het dak, het vervangen van de gevelbeglazing door HR++glas, beter isolerende foam-afdekking op het uitzwembad, LED verlichting door het hele pand en HR-boilers.

Vervolgproces:

▪ 6 oktober 2022	→	B&A bijeenkomst	→	Politieke keuze voorafgaand aan besluit
▪ 20 oktober 2022	→	Gemeenteraad	→	Besluitvorming Besluit nemen
▪ Eind oktober 2022	→	Uiterlijke termijn voor inkoop energie	→	SGS koopt energie in
▪ Q1 2023	→	I&O	→	Update stand van zaken onderzoek zwembad
▪ Q2/Q3 2023	→	I&O	→	Presentatie uitwerking/onderzoeken zwembad + update stand van zaken extra energielasten

De mogelijkheden voor verduurzaming van o.a. de sportaccommodaties (sporthallen + gymzalen) wordt meegenomen in de routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed.

Bijlagen:
1. Factsheet DUMAVA Subsidie 2. Database SportAanbod zwembaden 3. Presentatie I&O 22 september 2022
Burgemeester en wethouders van Gorinchem, de secretaris, de burgemeester,

Stadhuisplein 1
Postbus 108
4200AC Gorinchem
T 140183
F 0183-630540
E gemeente@gorinchem.nl
I www.gorinchem.nl

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 4 oktober 2022
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. De SGS in staat te stellen het Caribabad in 2023 open te houden en hiervoor:
    a. Een bestemmingsreserve te vormen;
    b. Deze reserve in te zetten voor de substantieel hogere energielasten voor het Caribabad;
    c. En hierdoor het College van B&W tijd te geven om verdiepende vervolgonderzoeken uit te voeren naar de verschillende scenario's voor het Caribabad.

2. Ook voor de hogere energielasten bij de SGS-sporthallen De Oosterbliek, Van Rappardhal en de Hoefslag een reservering te doen

3. De SGS de winstreserve in te laten zetten voor haar aandeel in de verhoging van de energielasten.

4. Een bedrag van € 2,5 mln. in 2022 toe te voegen aan de bestemmingsreserve en dit te dekken uit het begrotingssaldo 2022.

5. In te stemmen met een onderzoek naar de bouwkundige staat van het zwembad, verduurzamingsmogelijkheden en toekomstvisie van het Caribabad en hiervoor een budget beschikbaar te stellen van € 150.000.

6. Voor de noodzakelijke vervanging van het chloor- en zuurvat een investeringsbudget van € 150.000 beschikbaar te stellen

7. De hiervoor benodigde € 300.000 te dekken uit het begrotingssaldo 2023.

8. De financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 20 oktober 2022.

Griffier, Voorzitter,